

Naziv prakse: Kategorija Kontakt:
prakse:

Službenici za
sprječavanje
korupcije i
transparentnost
(RTPC) i
trogodišnji
planovi

Imenovanje
službene
osobe za
borbu protiv
korupcije

- Naziv institucije/tijela: Autorità Nazionale Anticorruzione (ANAC)
- Internetska stranica: <http://www.anticorruzione.it/portal/public/classic/>
- E-adresa: protocollo@pec.anticorruzione.it

Država:
Italija

Rizici od prijevare koji su uspješno neutralizirani

- sukob interesa
- korupcija

Kontekst i cilj(evi)

Talijansko nacionalno tijelo za borbu protiv korupcije (ANAC) osnovano je 2012. godine prema „Zakonu o suzbijanju korupcije” (Zakon br. 190/2012 o sprječavanju i borbi protiv korupcije i ilegalnih aktivnosti u javnoj upravi). ANAC je u početku imao 30 zaposlenih, no sada ih ima oko 300 nakon spajanja s nadležnim tijelom za nadzor javnih ugovora 2014. godine.

Zakon o suzbijanju korupcije naglašava važnost prevencije prijevarnog ponašanja. U tu svrhu ANAC je donio Nacionalni plan za borbu protiv korupcije (NACP) dopunjen s dvije sljedeće mjere na podnacionalnim razinama:

- Trogodišnji plan za sprječavanje korupcije i transparentnost (PPCT)
- Službenik nadležan za transparentnost i sprječavanje korupcije (RTPC)

Opis prakse

Trogodišnji plan za sprječavanje korupcije

Prema zakonu, svaka javna agencija/javna uprava/tvrtka u državnom vlasništvu mora donijeti trogodišnji plan za sprječavanje korupcije (Piano triennale prevenzione corruzione). Svaki plan identificira, analizira i procjenjuje specifične rizike od korupcije u javnoj upravi i predlaže odgovarajuće preventivne mjere. Presudno je da u izradu plana budu *uključeni građani i ostalih relevantni dionici*. To znači da svaka uprava treba održati javnu raspravu i tražiti mišljenje svih zainteresiranih o planu prije njegove provedbe. Plan mora slijediti državne smjernice i uzeti u obzir određenu veličinu i značajke uprave, te rizike¹. Primjer takvog plana upravljačkog tijela Agencije za teritorijalnu koheziju:

[Agencija za teritorijalnu koheziju – prilog trogodišnjem planu za sprječavanje korupcije i transparentnost 2019. – 2021. https://www.agenziacoesione.gov.it/wp-content/uploads/2019/02/Decreto_24_2019_ALL3.pdf.](https://www.agenziacoesione.gov.it/wp-content/uploads/2019/02/Decreto_24_2019_ALL3.pdf)

¹ https://www.interno.gov.it/sites/default/files/modulistica/nuovo_piano_2020-2022.pdf

Službenik nadležan za transparentnost i sprječavanje korupcije (RTPC)

Svaka javna uprava mora imenovati i službenika nadležnog za transparentnost i sprječavanje korupcije. Taj je službenik zadužen za:

- koordinaciju i provedbu plana i mjera predviđenih planom
- preinake svih internih postupaka/IT aplikacija u skladu s prethodno navedenim zaduženjem
- obavještanje nadležnih tijela u slučaju da se mjere za suzbijanje korupcije ne poštuju
- provjeru jesu li usvojeni sustavi rotacije pri imenovanju državnih službenika za aktivnosti u kojima postoji veći rizik od kaznenih djela korupcije
- vođenje računa da se poštuje Zakonska uredba 39/2013 o situacijama nekompatibilnosti s javnom funkcijom.

Ova dvodijelna praksa (planovi i službenik) nedvojbeno se odnosi i na javne uprave koje upravljaju ESI fondovima. U tu svrhu potpisan je Memorandum o razumijevanju s Upravljačkim tijelom (Agencijom za teritorijalnu koheziju) Nacionalnog operativnog programa „PON GOV“ 2014. – 2020. radi izrade niza specifičnih pokazatelja za borbu protiv prijevара u javnoj upravi².

Dva su primjera primjene u državnim i regionalnim upravljačkim tijelima:

- na državnoj razini: plan Ministarstva rada za državne operativne programe³
- na regionalnoj razini: plan Upravljačkog tijela Apulije za Regionalni operativni program ERDF-a i ESF-a⁴.

Kako bi podržao razmjenu praksi, ANAC je postavio platformu za prikupljanje planova. Svaka uprava može odlučiti da svoj plan učita na internet. Pritom su planovi javno dostupni i mogu biti iskorišteni za standardizirane prakse u talijanskim javnim upravama. Uz to, platforma ANAC-u omogućuje praćenje postupaka i prepoznavanje trendova. Do danas je 3400 javnih uprava ažuriralo podatke o bazi podataka.

Povrh toga izrađena je i baza podataka o službenicima RTPC-a. Počiva na dobrovoljnoj osnovi, ali sada uključuje gotovo 5000 službenika⁵. Konačno, ANAC je pokrenuo platformu za socijalnu suradnju pod nazivom FORUM RTPC kako bi dodatno podržao razmjenu praksi u okviru RTPC mreže⁶, a i javni dan za transparentnost posvećen službenicima RTPC-a (2020. ANAC je bio domaćin internetskog događaja, okupivši 1000 sudionika).

Jedinstvene značajke

Ove su dvije prakse inovativne iz sljedećih razloga.

- Uključivanje dionika i javna rasprava. Svi planovi podliježu javnoj provjeri. Javne uprave trebaju aktivno tražiti doprinos građana i dionika. Postoje dva načina na koje talijanske uprave održavaju javne rasprave. Plan objavljuje na internetu i korisnicima pružaju mogućnost da daju svoje mišljenje putem obrasca. Umjesto toga uprave mogu i identificirati ključne dionike te se savjetovati s njima.

²<https://www.anticorruzione.it/portal/rest/jcr/repository/collaboration/Digital%20Assets/anacdocs/Attivita/ProtocolliIntesa/2017/prot.Anac.20.11.2017.indicatori.corruzione.pdf>

³<https://www.lavoro.gov.it/Amministrazione-Trasparente/Altri-connuti/Documents/PTPCT-2020-2022.pdf>

⁴<https://por.regione.puglia.it/documents/43777/165442/Policy+Antifrode+POR+Puglia+20142020.pdf/fb99adc5-4278-5e81-3c44-7e02bc86b6d8?t=1564393298806>

⁵<http://dati.anticorruzione.it/#/rpct>

⁶https://www.anticorruzione.it/portal/rest/jcr/repository/collaboration/Digital%20Assets/anacdocs/Comunicazione/Eventi/lettera%20RPCT%202020_VS_2.pdf

- **Transparentnost i odgovornost.** Prilikom predlaganja planova nadležno tijelo mora objavljivanje plana popratiti objašnjenjem kako je plan sastavljen. To je u skladu s Uredbom 33/2013 o transparentnosti.
- Mjere čije provođenje nadzire službenik RTPC-a tiču se i uprave u cjelini i ponašanja svakog pojedinca.

Ishodi i rezultati

Bolji rezultati javnog upravljanja: studija usporedne analize provedena 2015. godine, a temeljena na strukturiranim intervjuima sa službenicima RTPC-a iz velikih općina, pokazuje pozitivnu korelaciju između provedbe planova i ciklusa uspješnosti svake općine⁷.

Državno izvješće UNODC-a Ujedinjenih naroda za ciklus preispitivanja za razdoblje 2016. – 2021.⁸ navodi uspjeh službenika RTPC-a i ističe projekt kao dobru praksu na 23. str. izvješća. Uvođenje posebnog službenika za borbu protiv korupcije u svaku državnu agenciju dovelo je do veće primjene korektivnih mjera.

Ključni čimbenici uspjeha

- Službenicima RTPC-a mora biti zajamčena autonomija i zaštita od neprimjerenog pritiska političara.
- Službenik RTPC-a mora biti na visokoj razini u pogledu profila, imati odgovarajući autoritet u upravi i steći prave vještine/kompetencije.
- Planovi koji identificiraju rizike specifične i relevantnije za upravu moraju biti ciljani i imati fokus.

Izazovi koji su se pojavili i stečene spoznaje

Najviše razine uprave ne poklanjaju uvijek odgovarajuću pažnju borbi protiv korupcije. Potreban je veći naglasak na suzbijanje korupcije na najvišim razinama i jasna kultura koja promiče borbu protiv korupcije u svim upravama. Primjerice, još uvijek postoji niska razina rotacije direktora koji djeluju u područjima s većim rizikom od korupcije. Rotacija je potrebna radi sprječavanja neprimjerenih odnosa moći koji bi mogli dovesti do prijevarnih ponašanja. Rezultati, međutim, pokazuju da rotaciju usvaja samo 40% uprava.

Potencijal za prenosivost

Ova je praksa podijeljena s drugim državama (Srbija, Turska, Crna Gora) u okviru twinning projekata EU-a, a druge vlade u lokalne uprave žele uvesti službenike za borbu protiv korupcije i transparentnost.

Model je primijenjen u kontekstu događaja EXPO 2015 Milano, pa ga je stoga za primjer uzeo OSCE (Organizacija za europsku sigurnost i suradnju) u svojim tehničkim radionicama o sprječavanju korupcije.

⁷ <http://qualitapa.gov.it/sitoarcheologico/risorse/focus/focus-detail/article/benchmarking-sullimpatto-organizzativo-dei-piani-triennali-di-prevenzione-della-corruzione-tra-i-co/index.html>

⁸ http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/2019_11_22_Italy_Final_Country_Report.pdf